• CENTRALANTIKVARIATET •

Centralantikvariatet
Österlånggatan 53
SE-111 31 Stockholm

+46-8 411 91 36
info@centralant.se
www.centralant.se

Nyhetslista 17

---

1 [Akademikvarnen.] **Stadga om Stora Watnqwarnens i Upsala** ordentliga nyttiandhe och bruk, författat af Magistratu Academico dher sammanstädes anno 1680. Utan ort, (1680). 4:o. (7) s. Något fläckig. Tagen ur band. Äldre bläckpaginering i övre hörn.

4000:-

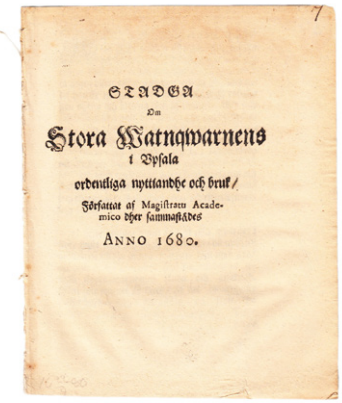
STADGA
Om
Stora Watnqwarnens
i Upsala
ordentliga nyttiandhe och bruk/
Författat af Magistratu Academico dher sammanstädes
Anno 1680.

Kvarnen i Uppsala startade sitt liv redan år 1286. År 1647 fick Uppsala universitet kvarnen som gåva av drottning Kristina. Den nuvarande kvarnen byggdes dock på 1780-talet. Denna stadga är underskriven Uppsala 22 september 1680 av "Rector & Senatus Academicus".

---

2 BAUDOU, Evert. **Den nordiska arkeologin** - historia och tolkningar. Illustrerad. Stockholm, Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, 2004. 4:o. 445 s. Förlagsband. **400:-**

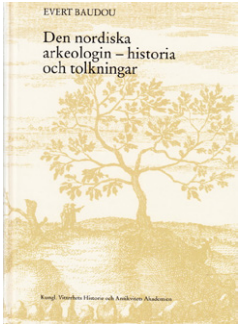

Nordisk arkeologihistoria från göticismen och Olof Rudbeck till kontextuell arkeologi och genusteori.

---

3 BERG, Lars Otto (utg.) **Carl Pipers och Carl Gustaf Rehnschiölds mottagna brev 1709-1713.** Illustrerad. Stockholm, 1997. 8:o. 192 s.+ plansch. Okbd med skyddsomslag. (Kungl. Samfundet för utgivande av handskrifter rörande Skandinaviens historia. Handlingar del 20.) **200:-**

Piper och Rehnschiöld tillfångatogs under slaget vid Poltava och fick under fångenskapen förtroendet att ombesörja de fångna karolinska soldaternas behov under tiden i Ryssland, Piper hade dessutom Karl XII:s fullmakt att förhandla med tsar Peter om fångutväxling.

---

4 BERGH, Severin. **Svenska riksarkivet 1618-1837.** Illustrerad. Stockholm, Norstedt, 1916. 8:o. XVII,+ (blank),+ 468 s.+ 11 planscher. Trevligt ljusbrunt kbd. Blekt rygg. Omslaget medbundet. (Meddelande från svenska Riksarkivet. Ny följd II: 5.) Med Thorsten Laurins förgyllda pärmexlibris och Hans Gillingstams namnteckning. **500:-**

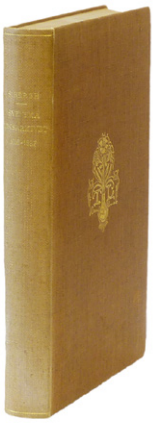

En del två med perioden 1838-46 utkom 1927.

---

5 BULGARIN, Faddej Venediktovic. **Den falske Dmitrij**. Af Thaddeus Bulgarin. Fri öfversättning från ryskan. 1-4. Stockholm, N. H. Thomson, 1838. 12:o. 3-179; 181-331; 333-499; 501-716 s. Lagerfläckig, delvis kraftigt. Något nött samtida hfrbd, blinrpressad rygg och marmorerade pärmapper. Med äldre blyertsanteckning på försättsbladet ”Början tråkig slutet skrigigt”. Saknar serietitelbladen till serien ”Kabinetsbibliothek af den nyaste litteraturen” **800:-**

Den falske Dmitrij var den förste av ett gäng av falska Dmitrijs, bedragare som utgav sig för att vara tsar Ivan IV:s son, som skulle ha mördats 1591 på Boris Godunovs order men eventuellt undkommit. Denna, den förste falske Dmitrij, dök upp i Moskva år 1600 men fick genast fly och kom så småningom till Krakow, där han fick stöd av Sigismund III och den påvlige nuntien. I oktober 1604 marscherade han mot Moskva med en liten polsk, litauisk och rysk armé, och då Boris Godunov dog i april 1605, blev han erkänd som Ivans son Dmitrij och kröntes den 21 juli till tsar. Ganska snart tappade han dock stöd och redan den 17 maj 1606 störtades han och dödades i en kupp. Fortfarande är det osäkert vem han egentligen var. År 1607 dök nästa falske Dmitrij upp. Sammanlagt dök det upp fem olika personer som sade sig vara Dmitrij, den sista så sent som på 1640-talet. F. D. Bulgarin (1789-1859) är en i raden av författare och tonsättare som behandlat den falske Dmitrij och Boris Godunov. Mest känd är Pusjkin.

6 COTTON, Edward. **A Voice from Waterloo.** A History of the Battle Fought on the 18th June 1815. With a selection from the Wellington dispatches, general orders and letters relating to the battle. Illustrated with engravings, portraits and plans. Eight edition, revised and enlarged. Brussels, Hotel du Musée, Braine-l'Alleud, 1895. 12mo. XXIV,+ 297,+ (5),+ 15,+ (2) pp.+ errata slip,+ 4 plates, of which one is folding,+ large folding map. With two plates in pagination and 7 portraits in text. Publ. green cloth, gilt spine and front board.

1200:-

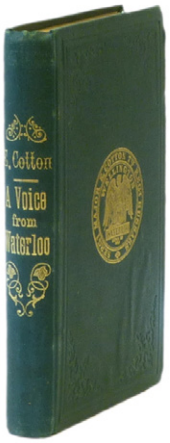

The second pagination contains "Catalogue of the late Sergeant-Major Cotton's Waterloo Library & Museum". Edward Cotton (1792-1849) was an eye witness to the battle as sergeant at the 7th hussars. After retirement he settled in Waterloo and served for many years as guide to the battle field and built a large collection of memorabilia. His guide book "A Voice from Waterloo" was first published in 1849. His Museum flourished until 1909 when the collection was split up and sold at auction.

7 EKMAN, Stig. **Slutstriden om representationsformen.** Ak. avh. Uppsala, Norstedt, 1966. 8:o. 439 s. Orange hkbd med omslag och skyddsomslag medbundet. (Studia Historica Upsaliensia XXII.) Ur Hans Gillingstams bibliotek.

400:-

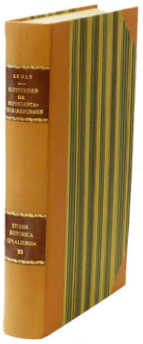

8 HEDAR, Sam. **Enskilda arkiv under karolinska enväldet.** Studier i svensk arkivhistoria och räfstepolitik. Ak. avh. Stockholm, P. A. Norstedt & Söner, 1935. 8:o. XXXIII,+ (blank),+ 372,+ (1) s.+ medbundet spikningsblad. Grått kbd med röd titeletikett, sparsam gulddekor på ryggen samt rödstänkta snitt (Hedberg). Omslaget medbundet. Titeletiketten lite nött och med liten fläck. Dedikation till Daniel Almqvist. Ur Hans Gillingstams bibliotek och med hans inköpsanteckning.

350:-

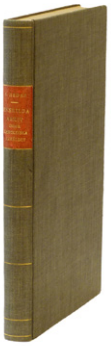

9 JONSSON, Bengt R. **Erikskrönikans diktare** - ett försök till identifiering. Uppsala, 2010. 8:o. 321,+ (8) s. Häftad, med något nött skyddsomslag. (Samlingar utgivna av Svenska fornskriftsällskapet. Serie 1. Svenska skrifter 94.) **250:-**

Postumt utgiven av Sven-Bertil Jansson. Bengt R. Jonsson (-2008) var chef för svenskt visarkiv och balladforskare.

10 JÄGERSTAD, Hans. **Hovdag och råd under äldre medeltid.** Den statsrättsliga utvecklingen i Sverige från Karl Sverkerssons regering till Magnus Erikssons regeringstillträde (1160-1331). Ak. avh. Lund, Carl Bloms boktryckeri, 1948. 8:o. XVIII,+ 336 s. Blått hkbd. Omslaget medbundet, lite reparerat. Oskurna snitt. Med A. Filip Liljeholms namnteckning och ur Hans Gillingstams bibliotek. Med rikliga blyertsanteckningar. **400:-**

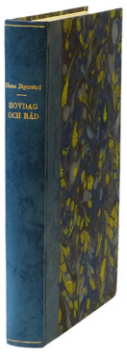

11 **Karl XII på slagfältet.** Karolinsk slagledning. Sedd mot bakgrunden av taktikens utveckling från äldsta tider. 1-4 + skisser 1-2 + atlas. Stockholm, Generalstaben, 1918-19. 4:o + atlas i imperialfolio. Porträtt,+ (8),+ 241; porträtt,+ (4),+ 243-513 s.; porträtt,+ (4),+ 515-879; (4),+ 881-1136; (6),+ 8 s.+ 78 planscher med 81 planschskisser i färg. I folio: (6) s.+ 7 planscher,+ 64 kartor, delvis utvikbara och dubbelsidiga [numr. 1-27]. Röda halvmarokängband, guldornerade ryggar med upphöjda bind, marmorerade pärmpapper och snitt, med främre omslagen medbundna. Fyra volymer. Planscherna lösa i förlagets halvklotsmapp med tryckta pärmar. **9000:-**

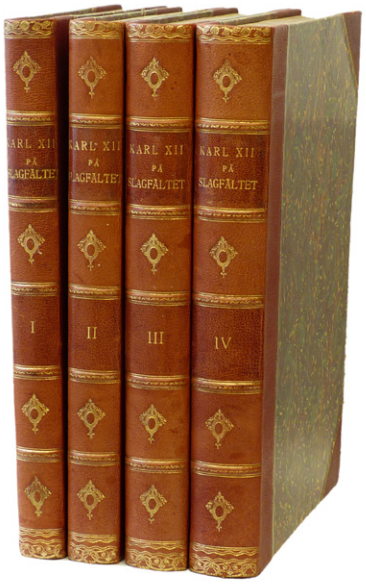

Ett fint exemplar av normalupplagan av generalstabens mycket påkostade "Karl XII på slagfältet". Det finns även en bibliofilupplaga med några extraplanscher. Ett stort antal forskare och militärer var engagerade i arbetet med detta verk men det är till stor del ett arbete av kaptenen och militär- och Karl XII-historikern Carl Bennedich (1880-1939). Vid sidan av det stora kartmaterialet är texten idag ansedd som något tendensiös men fortfarande mycket användbar.

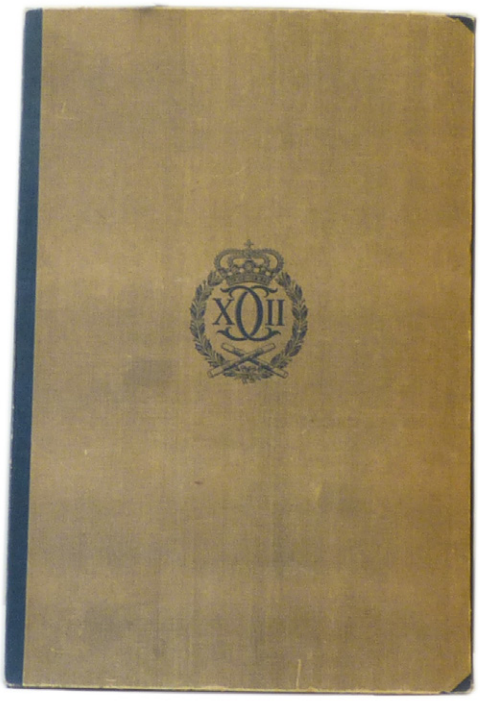

12 (LAGERSTRÖM, Magnus.) **Konglige och andra wederbörandes förordningar**, bref, resolutioner, och extracta protocolli, angående auctions- och addresse-verket i Stockholm. Hopsamlade och til allmän nytta och tienst, med bifogadt ordaregister, genom trycket framgifne af M.L. år 1731. Stockholm, Hartwig Gercken, (1731). 4:o. (8),+ 72 s. Genomgående fläckig. Nött samtida hfrbd, något trasig rygg med senare röd etikett. Ur O. B. Hults bibliotek, med hans exlibris. **1500:-**

Förordningar rörande auktionsverket från dess grundläggande 1674 till år 1726. Magnus Lagerström (1691-1759) var vid tiden för denna utgivning presidentsekreterare i kommerskollegium. För att dryga ut lönen gav han ut denna och "Stockholms stadsordinantier, påbud och publicationer" samt gjorde många översättningar till svenska, bl.a. av Moliere. Han anslöt sig senare till Ostindiska kompaniet och utnämndes 1746 till direktör. Han erhöll året efter titeln kommerseråd och blev 1748 medlem av både Vetenskapssocieteten i Uppsala och Vetenskapsakademien.

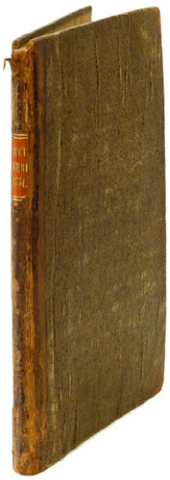

13 LARETEI, Käbi. **Såsom i en översättning.** Teman med variationer. Illustrerad. Stockholm, Albert Bonniers förlag, 2004. 8:o. 382 s. Förlagsband med skyddsomslag. Dedikation. 250:-

14 LEWENHAUPT, Adam Ludwig || BRING, Samuel Ebbe (utg.). **Adam Ludvig Lewenhaupts berättelse** med bilagor. Utgiven av Kungl. Samfundet för Utgivande af Handskrifter Rörande Skandinaviens Historia genom Samuel E. Bring. Illustrerad. Stockholm, P. A. Norstedt, 1952. 8:o. 415 s.+ 5 utvikbara kartfacsimiler, varav 3 i färg. Häftad, oskuren. Ur Hans Gillingstams bibliotek. **300:-**

(Historiska Handlingar Del 34:2.)

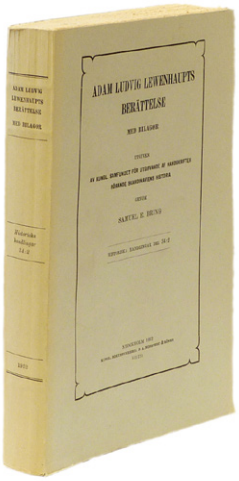

15 [Lunds universitet.] **Kongl: mayst:ts placat, angående notificationen om Giöta-Rijkes Academiae inauguration** uthi Lund i hertigdömet Skåne. Stockholm, Georg Hantsch, 1667. 4:o. (8) s. Liten fläck nederst på titelbladet. Tagen ur band. **2000:-**

Daterad 3 november 1667. Inbjudan till den högtidliga invigningen av Lunds universitet, Academia Carolina, med dess fyra fakulteter, vilken ägde rum på Karldagen den 28 januari 1668 med ceremonier i domkyrkan och en bankett för 600 personer.

16 MONTELIUS, Oscar. **Swedish Antiquities.** Arranged and described by Oscar Montelius. With woodcuts drawn by Olof Sörling. I. The Stone Age and the Bronze Age. Illustrated with a map. Stockholm, P. A. Norstedt & söner, 1922. Folio. (8),+ 51,+ (3) pp.+ 100 pp. with plates. Later blue half cloth, spine with beige label. From the library of Arne Biörnstad, with his partly erased signature on half title. **2000:-**

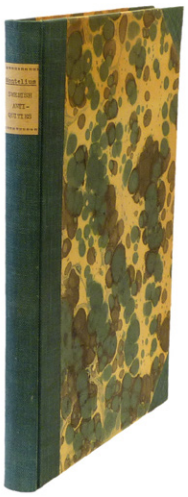

All published. The English and international edition of Montelius large posthumously publiched "Minnen från vår forntid", publiched in 1917. Its still fame is to a large degree because of the plates made by Olof Sörling of Swedish antiquities.

---

17 MONTELIUS, Oscar. **Sveriges forntid.** Försök till framställning af den svenska fornforskningens resultat. Text. I. Stenåldern. Stockholm, P. A. Norstedt & söner, 1874. 8:o. (2),+ 162 s. Trägravyrer i texten. Sammanbunden med:
Atlas. Svenska fornsaker ordnade och förklarade af Oscar Montelius. Tecknade på trä af C. F. Lindberg. I. Stenåldern och bronsåldern - (II. Jernåldern). Stockholm, P. A. Norstedt & söner, 1872-(74). 8:o. Litogr. titelblad,+ litogr. deltitelblad,+ (4),+ 80; 81-205,+ (1) s. Rikt illustrerad med trägravyrer. Senare halvpergamentband med svarta klotpärmar, handtextad ryggtitel. Ur Arne Biörnstads bibliotek, med hans namnteckning på titelbladet och namnstämpel på försättsbladet.
1800:-

Montelius 262 & 264. Ekholm 17 & 40. Allt som utkom. Det separata titelbladet till andra atlasdelen saknas (som ofta). Någon text till brons- och järnåldern utkom ej. Sveriges forntid, eller Svenska fornsaker ordnade och förklarade är Montelius första stora arbete. En fransk översättning utgavs 1873-75. Arbetet inleds med en lång genomgång av fornforskningens historia i Sverige.

18 [Norge.] **Copia uthaff ett förtroget breff, til the norske inbyggiare.** Öfwersatt uthaff norske språket in på thet swenske tungomålet. (Stockholm, Keyser), 1644. 4:o. (8) s. Lätta fläckar, äldre bläckpaginering i övre hörnet, detta med liten skada på de två första bladen. Tagen ur band. **6000:-**

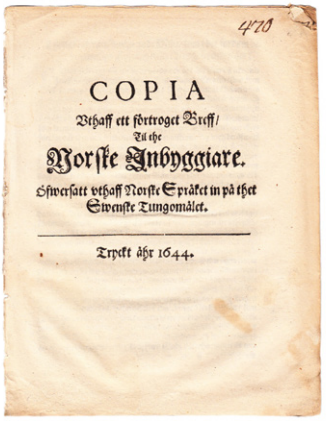
COPIA
Uthaff ett förtroget Breff/
Til the
Norske Inbyggiare.
Öfwersatt uthaff Norske Språket in på thet
Swenske Tungomålet.
Tryckt åhr 1644.

Bibl. danica V, sp. 380. Klemming, Sveriges förhållanden, s. 76. Warmholtz 4212. Svensk propagandaskrift riktad till de ”ehrlige rättsinnige gode män, som i det fordom berömmelige konungerijket Norge boende äre”. Skriften som är undertecknad ”Eder gode wän Aesculapius” försöker uppvigla norrmännen att gå över på den svenska sidan i kriget mot Danmark. Det är inte värdigt ”edert fordom mächtige Konungarike” att vara ”til en provintz eller landskap förnedrat”. ”Derföre äre i och nu uthi then nödh oc wånda råkade, at i måste uthi eder träldom see, huru edre barns blodh måste för edre fötter utgiutas, iche för edert fäderneslandz frijheet, hwilket berömmeligt wore, utan för eder frijheetz-röfware och mördare, träldoms ooks bekräftelse och fremmande herskap, til edert och alle edre efterkommandes ewige spott, håån och smälek.” Att någon kunde invända att kriget skulle vara Sveriges fel, eftersom de invaderat Jämtland, kan man lätt avfärda med att konstatera att ”Jempteland är en bortryckt lem från Sweriges rijke, som historierne bewiisa”. Argumenten verkar ha återanvänts 1657, då skriften trycks på nytt.

19 Peringer Lillieblad. CSATÓ, Éva Á. m.fl. (utg). **En resenär i svenska stormaktstidens språklandskap.** Gustaf Peringer Lillieblad (1651-1710). Illustrerad. Uppsala, Uppsala universitet, 2007. 8.o. 279,+ (2) s. Häftad. (Skrifter rörande Uppsala Universitet C. 81.) Med dedikation till Hans Gillingstam från Hans Helander. **200:-**

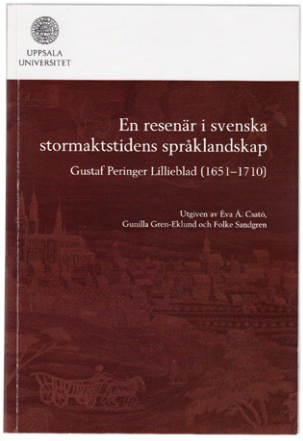
UPPSALA UNIVERSITET
En resenär i svenska stormaktstidens språklandskap
Gustaf Peringer Lillieblad (1651–1710)
Utgiven av Éva Á. Csató, Gunilla Gren-Eklund och Folke Sandgren

Mycket spännande innehåll kring Peringer och orientaliska språk i Sverige. Innehåller bl.a. ”Orientalistiken i Sverige fram till 1720-talet” av Göran Bäärnhielm, ”Turkiska studier i stormaktstidens Sverige” av Lars Johansson. Hans Helander har skrivit kapitlet ”Peringers tal år 1674 till de orientaliska språkens ära”, s. 89-107.

20 [Post.] (SCHMEDEMANN, Johan.) **Kongelige och andra wederbörandes förordningar angående postwäsendet**, hwilka postbetienterne i gemeen, och postmästarne i synnerhet wid sine embetens-förwaltning och förrättningar, hafwa at i acht taga. Stockholm, Johann henr. Werner, (1707). 4:o. (8),+ 276,+ (39) s. Enstaka småfläckar, litet brännhål s. 145-146. Sammanbunden med: **Kongl. cantzlie-collegii förordning**, till hemmande af de undersleef, som föröwas med correspondencerne, till och ifrån Swerige, med de widare gående brefwens halffrancquerande, samt couverterande till och ifrån Helsingöhr. Gifwen Stockholm den 21 januarij 1708. Stockholm, Johan Henr. Werner, (1708). 4:o. (4) s. Sammanbunden med: **15 ytterligare förordningar** rörande postväsendet mellan 1715-20. Något nött samtida skinnband, blindpressad rygg med upphöjda bind och brun titeletikett, liten skada på övre kapitäl. **3000:-**

Den flitige Schmedemanns samling innehåller postförordningar från år 1636 till 1707.

---

21 RÅLAMB, Claes || CALLMER, Christian (utg.) **Diarium under en resa till Konstantinopel 1657-1658.** Utgivet af kungl. samfundet för utgivande af handskrifter rörande Skandinaviens historia. Stockholm, P. A. Norstedt, 1963. 8:o. Porträtt,+ 241 s. Häftad och oskuren. (Historiska Handlingar del 37:3.) **400:-**

Första utgåvan av Rålambs dagböcker. Hans relation om resan trycktes 1679. Om relationen är den formella skildringen är dagböckerna desto roligare med många personliga iakttagelser om personer och seder. Innehåller bl.a. en av de första svenska skildringarna av kaffedrickande, en konst som Rålamb lärde sig hos vesiren i Silistria.

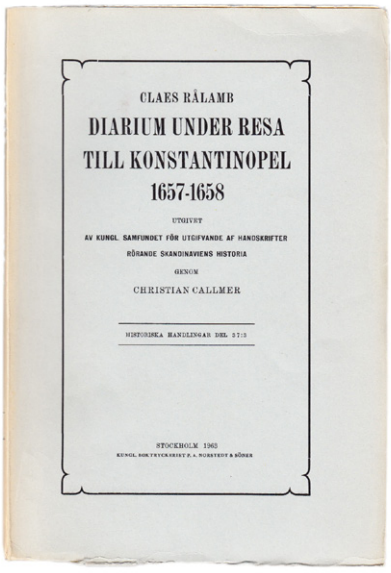
CLAES RÅLAMB

DIARIUM UNDER RESA TILL KONSTANTINOPEL 1657-1658

UTGIVET AV KUNGL. SAMFUNDET FÖR UTGIFVANDE AF HANDSKRIFTER RÖRANDE SKANDINAVIENS HISTORIA GENOM CHRISTIAN CALLMER

HISTORISKA HANDLINGAR DEL 37:3

STOCKHOLM 1963

22 SJÖDIN, Lars (utg.). **Handlingar till Nordens historia 1515-1523.** I-II:1-2-III. Stockholm, Kungl. Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia, 1967-79. 8:o. XVI,+ 852 s.+ planscher; 144; (2),+ XII,+ 145-755; 608 s. Häftade och oskurna. Fyra volymer. Ur Hans Gillingstams bibliotek, två av delarna med dedikation till honom. (Historiska Handlingar 39-41.) **800:-**

Allt som utkom. Dessa tre delar går fram till december 1520.

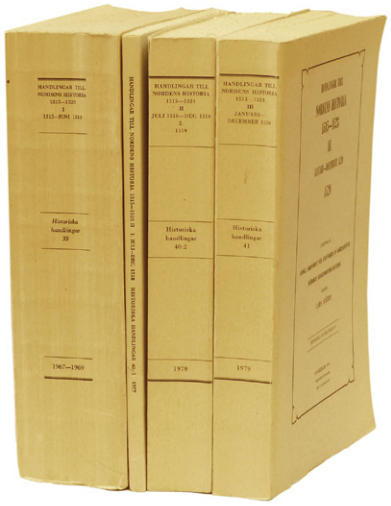

23 SOOM, Arnold. **Der Herrenhof in Estland im 17. Jahrhundert.** Lund, 1954. 8vo. XXVIII,+ 411 pp.+ map. Sewn as issued. Inscribed by the author to Hans Gillingstam. **500:-**

24 (STACKELBERG, Berndt Oscar.) **Bilder från vårt nästa krig med Ryssland** tecknade af Skärgårdsmarskalken Krutstam, Insjö-amiralerna Julius och Simpson samt Central-fältherren von Hasenskräck. I. Kongl. svenska armeén och flottan tillegnad. Stockholm, Isaac Marcus, 1857. 8:o. 77 s. Fläckig och lagerfläckig. Nött samtida pappband med klotrygg och tryckt pappersetikett på frampärmen, delvis trasig i ryggen. **1200:-**

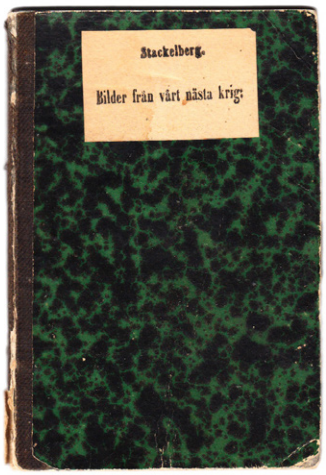

Allt som utkom. Denna sällsynta skrift blev av författaren själv indragen samma år. Den blivande amiralen, författaren och satirikern Berndt Oscar Stackelberg (1824-88), även känd under pseudonymen Olof Stig, var som ung sjöofficer engagerad i den stora stridsfrågan inom svenska marinen vid

mitten av 1800-talet mellan förespråkarna för skärgårdsflottan (lilla flottan) och förespråkarna för högsjöflottan (stora flottan), dvs skulle Sverige satsa på ett inre försvar i skärgården och vid det nyanlagda Karlsborg (det s.k. centralförsvaret) eller skulle fienden (dvs Ryssland) mötas ute på öppna havet. Stackelberg hörde till de senare och denna elaka satir är riktad mot framförallt Julius Mankell, som år 1855 utgav "Studier öfver svenska skärgårdsflottans historia, stridssätt och användande vid Sveriges försvar". Så småningom övergick Stackelberg själv till skärgårdsförsvarsförespråkarna och inte minst för användandet av monitorer, dvs John Ericssons fartyg. Han gav även 1860 ut en bok om John Ericsson och dennes uppfinningar.

---

25 STJERNVALL-WALLÉEN, Emil || AHLQVIST. Walter (utg.). **Ur friherre E. Stjernvall-Walléns efterlämnade papper**. Stockholm, O. L. Svanbäcks boktryckeri, 1902. 8:o. 49 s. Samtida ljusbrunt hfrbd, guldornerad rygg, med omslaget medbundet, putsade snitt. **950:-**

Tryckt i begränsad, numrerad upplaga och ej i bokhandeln, detta är nummer 51. Dessa dagboksanteckningar rör åren 1857-60 och är på franska. Emil Stjernvall-Wallén (1806-90) var finsk statsman och tidigt verksam vid statssekretariatet för Finland i St. Petersburg, och kom att stå Alexander II nära. År 1857 blev han ministerstatssekreteraradjoint och 1876 Alexander Armfelts efterträdare som ministerstatssekreterare i St. Petersburg. Han lär ha haft stort inflytande på Alexander II för de ekonomiska reformer som denne genomförde för Finland.

---

26 (THOMSEN, Christian J. & PETERSEN, N. M.) **Ledetraad til nordisk oldkyndighed**, udgiven af det kongelige Nordiske Oldskrift-Selskab. Köpenhamn, S. L. Møllers bogtrykkeri, 1836. 8:o. (4),+ 100 s. Rikt illustrerad med träsnitt i texten. Häftad, oskuren med tryckt omslag, något nött i ryggen. **9500:-**

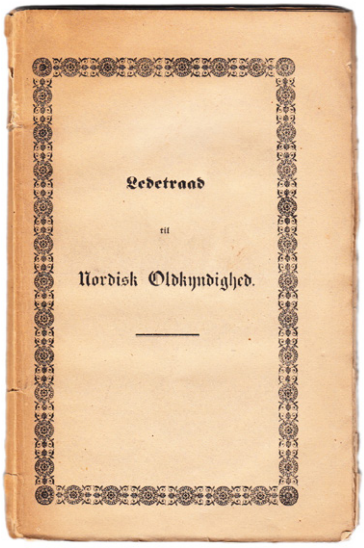

Fint exemplar av första upplagan av denna epokgörande bok! Här framlägger C. J. Thomsen (1788-1865), i sitt

bidrag till boken, "Kortfattet udsigt over mindesmærker og oldsager fra Nordens fortid" (s. 27-90), för första gången i tryck sitt revolutionerande treperiodsystem; stenåldern, bronsåldern och järnåldern, med definitioner och igenkänningsmärken. Systemet hade dock redan varit känt en längre tid. Redan i ett brev till J. H. Schröder 1818 berättar han om sin museiordning. Boken och artikeln fick snabbt spridning. Redan 1837 översattes den till tyska och på engelska utkom den 1848. I Danmark spreds systemet sedan genom Thomsens lärjunge J. J. A. Worsaaes arbeten och i Sverige hade Bror Emil Hildebrand redan i början av 1830-talet lärt känna och tagit benämningarna i bruk, även om han länge var något skeptisk till indelningen. Bokens andra större kapitel, "Den oldnordiske literaturs omfang og vigtighed", är författat av N. M. Petersen.

---

27 Thomsen. HILDEBRAND. Bengt. **C. J. Thomsen och hans lärda förbindelser i Sverige 1816-1837.** Bidrag till den Nordiska forn- och hävdaforskningens historia. Ak. avh. I-II. Stockholm, Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, 1937-38. 8:o. LXXIV,+ 521,+ (1); VI,+ 523-835 s. Något nötta bruna kbd, guldornerade ryggar med röda titeletiketter, och med främre omslagen medbundna (Ivar Hanssons bokbinderi). Två volymer. (Handlingar Del 44:1-2.) Med dedikation till arkivarien Daniel Almqvist på första delens omslag, och ur Hans Gillingstams bibliotek, med hans anteckning att han köpt boken på auktion efter Daniel Almqvist 1951. **800:-**

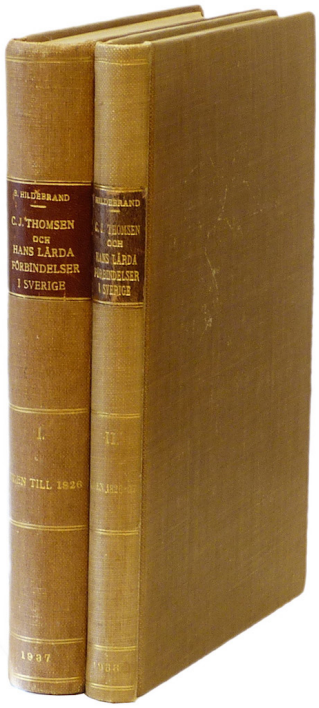

---

28 WALDE, O. **Storhetstidens litterära krigsbyten.** En kulturhistorisk-bibliografisk studie. 1-2. Ak. avd. Uppsala & Stockholm, 1916-20. 8:o. XIX,+ (blank),+ 351; (4),+ 510 s. Häftade med något nötta omslag. Två volymer. Första delen, avhandlingsdelen, med dedikation till Hans Gillingstam. **1500:-**

Fantastiskt innehållsrik studie över svenska bokbyten under framförallt krigen i Polen och Danmark. En bibliofilupplaga utkom med planscher vilket denna avhandlingsupplaga inte har.

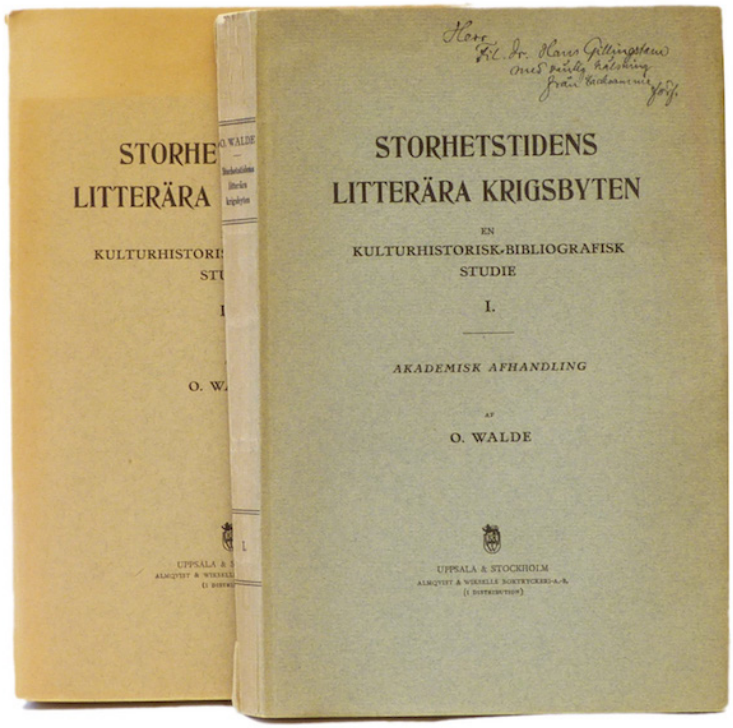
STORHETSTIDENS
LITTERÄRA KRIGSBYTEN
EN
KULTURHISTORISK-BIBLIOGRAFISK
STUDIE
I.
AKADEMISK AFHANDLING
AF
O. WALDE
UPPSALA & STOCKHOLM